

УДК 342.9:351.86

DOI: 10.35432/tisb302023295032

Микола Тюхтій

в.о. завідувача кафедри державного регулювання та публічного управління в ІТ секторі Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, доктор економічних наук, академік Академії економічних наук України
<https://orcid.org/0009-0008-1421-1876>
e-mail: kafedradrpu@gmail.com

Маргарита Ющенко

доцент кафедри державного регулювання та публічного управління в ІТ секторі Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, доктор філософії у галузі знань Публічне управління та адміністрування
<https://orcid.org/0000-0002-5253-7323>
e-mail: rozochkamargo@gmail.com

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ РЕЄСТРАЦІЇ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Розглянуто можливість удосконалення системи надання адміністративних послуг у сфері реєстрації активів цивільного стану в умовах воєнного стану в Україні враховуючи існуючі виклики. Доведено необхідність передачі повноважень щодо реєстрації активів цивільного стану органам місцевого самоврядування з залученням громадського та бізнес сектору. Визначено необхідність передачі послуг у електронний спосіб, скорочення строків надання таких послуг та введення у вжиток критеріїв якості послуг. Запропоновано необхідність провадження законодавчих змін до чинного законодавства.

Ключові слова: адміністративні послуги, електронні послуги, субсидіарність, послуги у сфері реєстрації активів цивільного стану, органи публічної влади, суб'єкти надання послуг, вартість послуг.

Mykola Tyukhtiy

*Acting Head of the Department of State Regulation and Public Administration in the IT sector of the State University of Intellectual Technologies and Communications
Doctor of Economic Sciences, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine*
<https://orcid.org/0000-0008-1421-1876>
e-mail: kafedradrpu@gmail.com

Marharyta Yushchenko

*Associate professor of the Department of State Regulation and Public Management in the IT sector of the State University of Intellectual Technologies and Communications
Doctor of Philosophy in Public Management and Administration*
<https://orcid.org/0000-0002-5253-7323>
e-mail: rozochkamargo@gmail.com

CHALLENGES AND PROSPECTS OF ADMINISTRATIVE SERVICES PROVISION IN THE FIELD OF CIVIL STATUS ACTS REGISTRATION UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL LAW IN UKRAINE

Considered the possibility of improving the system of providing administrative services in the field of registration of civil status acts in the conditions of martial law in Ukraine, taking into account the existing challenges. The need to transfer the authority to register civil status acts to local self – government bodies with the involvement of the public and business sectors has been proved. The need to transfer services electronically, reduce the time of provision of such services and the introduction of quality criteria for services has been identified. The necessity of implementing legislative changes to the current legislation is proposed.

Keywords: administrative services, electronic services, subsidiarity, services in the field of registration of civil status acts, public authorities, subjects of service provision, cost of services.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Одним із найбільш поширених адміністративних послуг в Україні є державна реєстрація актів цивільного стану (далі – ДРАЦС), зокрема реєстрація народження та смерті, шлюбів та розлучень, зміна імені фізичної особи тощо. Одночасно слід підкреслити, що в Україні перелік адміністративних послуг органів публічної влади ще перебуває у процесі формування та потребує впорядкування. У будь-якому випадку, сучасна модель врядування передбачає надання можливості вибору громадянам отримання вищезазначених послуг на власний розсуд, забезпечив належним чином отримання таких послуг за допомогою електронних технологій, не витрачаючи часовий ресурс та за доступною вартістю, забезпечення надання таких послуг громадянам України за межами території України у зв'язку з військовою агресією РФ. Потребує законодавче врегулювання вартості надання цих послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Питанню організації надання адміністративних послуг в сфері реєстрації актів цивільного стану присвячено досить не велика кількість досліджень фахівців з державного управління, права, менеджменту тощо. У своїх працях автори Черненко Л.Н.[17], Химичук К.В.[15], Басілашвілі М.В.[2] розглядають як загальні тенденції розбудови механізму надання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС тощо.

Протягом 2001-2023 рр. виходить у світ низка наукових статей авторів В.Б. Авер'янова, К.К. Афанасьєва, Буханевич Н.В., Васильєвої, І.П. Голосніченка, С.Б. Жарі, О.А. Задихайла, Ю.Ф. Куца, І.Б. Коліушка, Т.В. Маматової, О.Ю. Оболенського, М.Б. Острах, Г.М. Писаренко, О.П. Скорохода, В.П. Тимошука та інших, в яких висвітлюються окремі питання сутності, видів адміністративних послуг, підходів до оцінювання якості надання, відповідних організаційно - правових засад.

Одночасно питання удосконалення надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану є недостатньо дослідженими у вітчизняній управлінській науці, хоча науковий інтерес до означених проблем є досить високим. Поки ще відкритим залишається питання оптимізації системи надання адміністративних послуг в сфері реєстрації актів цивільного стану шляхом не делегування, а повної передачі цих послуг органам місцевого самоврядування (далі-ОМС), а саме, надання їх безпосередньо в Центрах надання адміністративних послуг (далі- ЦНАП).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). З метою покращення якості та доступності надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану в умовах воєнного стану є доцільним вивчення нагальних проблем при наданні послуг та моделювання системи надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану та вироблення загальних рекомендацій на засадах багаторівневості для

запровадження у діяльність органів публічного управління.

З метою покращення якості надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану та забезпечення доступності до послуг в умовах воєнного стану в Україні пропонуємо удосконалити систему надання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС завдяки передачі повноважень органам місцевого самоврядування та переведення надання послуг у електронний спосіб.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Реформа системи надання адміністративних послуг в Україні, у тому числі в сфері ДРАЦС є нагальною та затребуваною суспільством. Належне функціонування органів публічної влади у сфері реєстрації актів цивільного стану можливе лише за умов виконання основних правових принципів Європейського Союзу, у першу чергу дотримання демократії та верховенства права.

Переважає більшість сучасних концепцій публічного управління спрямована на розробку нових механізмів взаємовідносин із суспільством, політиками та громадянами. При цьому їх розвиток відбувається у двох напрямках: з одного боку, робляться зусилля щодо підвищення якості послуг, що надаються державою населенню, з іншого – формуються нові механізми залучення громадян до процесу прийняття та реалізації державних рішень [17,с.9].

Глобальні зміни, що відбуваються останніми десятиліттями у країнах світу, зумовили перехід від традиційних ієрархічних моделей інституціонального «нашарування», на більш складні міжурядові відносини, за яких субнаціональні органи управління отримують прямий обмін з наднаціональними чи глобальними інститутами та навпаки [1,с.47].

Місцеве самоврядування на сьогодні є важливим чинником демократизації суспільного життя, децентралізації управління та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення влади до її джерела - народу. В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування. Виклики сьогодення потребують зміни у законодавстві України, у тому числі з метою передачі повноважень ОМС у сфері ДРАЦС, а не делегування.

Одним з найважливіших напрямів процесу реформування публічного управління є формування та розвиток системи адміністративних послуг в напрямку реалізації сервісної концепції держави, що передбачене, зокрема, Стратегією реформування державного управління України на 2022-2025 роки, Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, Концепцією розвитку системи електронних послуг в Україні, Концепцією розвитку електронного урядування в Україні, Концепцією розвитку цифрових компетенцій та план заходів щодо її впровадження та ін.. Громадяни нашої країни неодноразово взаємодіяли із ЦНАП та з Порталом Дія з питань надання адміністративних послуг та можуть порівняти сучасну систему із попередньою.

Частиною адміністративних послуг є послуги в сфері державної реєстрації актів цивільного стану. Вони володіють всіма атрибутивними ознаками, що притаманні адміністративним послугам.

Акти цивільного стану закріплюють вказують сімейний стан, закріплюється ім'я, по батькові, прізвище особи, стать, встановлюються родинні зв'язки тощо. Документи, що видаються органами державної реєстрації актів цивільного стану є первинними для інших систем публічного управління, на їх підставі провадиться видача паспорта громадянина, посвідчень, реєстрація належних йому прав тощо, виникнення, припинення та зміна не лише сімейних, але й адміністративних, конституційних, підприємницьких, кримінальних відносин. Причому останнім часом виникають нові обставини у системі функціонування ДРАЦС й пов'язані, зокрема із можливістю репродуктивного материнства, зміни статі, визначення нових форм гендерної орієнтації, встановлення батьківства тощо. Окрім цього,

акти цивільного стану є джерелом для дослідження демографічних процесів в країні та її регіонах. Про масштабність адміністративних послуг в сфері державної реєстрації актів цивільного стану свідчить той факт, що зазначені послуги є другими за кількістю адміністративними послугами в країні після реєстрації місця проживання. Зокрема, за статистичними даними у 2021 р. було зареєстровано 273 772 народжень, 714 263 смертей, 214 013 шлюбів, 29 587 розлучень, 15 862 зміни імені, загалом в Україні зареєстровано 1 247 497 записів актів цивільного стану. У 2022 році було зареєстровано 206 032 народжень, 541 739 смертей, 222 890 шлюбів, 17 893 розлучень, 6 753 зміни імені, загалом в Україні зареєстровано 995 307 актових записів цивільного стану. За перше півріччя 2023 року було зареєстровано 93 491 народжень, 258 055 смертей, 86 028 шлюбів, 10 139 розлучень, 4 049 зміни імені, загалом зареєстровано 461 762 актових записів цивільного стану[5].

Зменшення кількості зареєстрованих актових записів цивільного стану на пряму пов'язано з зменшенням чисельності населення на території України у зв'язку з тимчасовою окупацією рф частини території України та виїздом за кордон майже 10 000 000 громадян України.

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, Указом Президента України від 24.02.2022р., №64/2022[6] було введено в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року.

24 лютого 2022 року, під час вторгнення рф на територію України, особливо гостро стала проблема своєчасного надання послуг на тимчасово окупованих територіях, територіях де ведуться бойові дії та можливості отримання таких послуг громадянами України за її межами, які були вимушені виїхати за межі нашої країни. В умовах воєнного часу отримання швидко та якісно послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану має неочікувану роль.

Працівники територіальних відділів ДРАЦС виконували свої обов'язки за можливості, навіть без світла та інтернету та доступу до Державного реєстру актів цивільного стану громадян. З метою захисту конфіденційної інформації, Міністерством юстиції було призупинено реєстрація народження за допомогою “Смалятко” в 2022 році.

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться з метою забезпечення реалізації прав фізичної особи та офіційного визнання і підтвердження державою фактів народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу, зміни імені, смерті відповідно до Сімейного кодексу України[14] та Цивільного кодексу України[16], Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»[7] та інших актів законодавства.

Проаналізувавши порядок надання адміністративних послуг територіальними відділами ДРАЦС на протязі 2022-2023 років, зупинимось на викликах та небезпеках, з якими сьогодні стикаються заявники під час отримання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року, №912 «Про реорганізацію міжрегіональних територіальних органів Міністерства юстиції» [8] було реорганізовано вісім існуючих міжрегіональних управлінь юстиції, а саме шляхом об'єднання у чотири:- Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (до якого увійшли Львівська, Волинська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька, Закарпатська, Івано-Франківська області);- Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ) (до якого увійшли м. Київ, Київська, Черкаська, Вінницька, Житомирська, Хмельницька області);- Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (до якого увійшли Сумська, Чернігівська, Полтавська, Харківська, Луганська, Донецька області); - Південне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м .Одеса) (до якого увійшли Одеська, Миколаївська, Херсонська, Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області).

В результаті реорганізації було реорганізовано/перейменовано територіальні відділи ДРАЦС, а саме у Західному управлінні - 42 відділи, у Центральному управлінні - 46 відділи, у Східному - 103 відділи, у Південному управлінні – 67 відділи та ліквідовано ряд відділів[5].

Всі ці процеси потребували належної підготовки, а саме замовлення нових вивісок з назвами відділу, нових печаток, зміна правовстановлюючих документів, отримання нових ключів для доступу до державного реєстру. З цих всіх обставин, реєстратори не мали можливості певний час надавати адміністративні послуги своєчасно та якісно, що в край негативно вплинуло на можливість отримання послуг.

Процес реорганізації та скорочення відділів ДРАЦС відобразився на якості надання послуг, а саме неможливості своєчасно та якісно у зручний час та місце отримати зазначені послуги. Мешканцям районів, у яких ліквідовані територіальні відділи ДРАЦС, вимушені отримати послуги у інших населених пунктах, на великих відстанях, що потребує додаткові транспортні витрати, так як надання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС не здійснюються у повній мірі та належному рівні ОМС, а саме реєстратори центрів надання адміністративних послуг (далі-ЦНАП) до сих пір не мають доступу до Реєстру.

Незважаючи на те, що згідно діючого законодавства ОМС делеговано повноваження у сфері ДРАЦС, але відсутність належної матеріальної бази, доступу до Державного реєстру актів цивільного стану (далі-Реєстру) та відсутність кваліфікованих осіб, які б забезпечили надання адміністративних послуг, призвело до невиконання ними покладених на них функцій, що викликає необхідність вжиття заходів для забезпечення надання якісних публічних послуг та передачі, а не делегування таких повноважень.

За понад 600 днів повномасштабного вторгнення РФ, було прийнято ряд нормативно - правових актів, які сприяли реалізації права громадян на доступні та зручні адміністративні послуги у сфері ДРАЦС.

Наказом Міністерства юстиції України від 26 лютого 2022 року, №606/5 [9] главу 1 розділу II доповнено пунктом 14 такого змісту: «У разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» державна реєстрація актів цивільного стану проводиться будь-яким органом державної реєстрації актів цивільного стану за зверненням заявника.

Таким чином, запропонована нами пропозиція у 2021 році [13] була втілена у життя під час воєнного стану, а саме, нами було запропоновано надати повноваження, за принципом екстериторіальності, щодо прийому заяв та розгляду матеріалів про внесення змін, поновлення та анулювання актових записів цивільного стану та внесення до Державного реєстру актів цивільного стану громадян відомості про народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, шлюб, розірвання шлюбу, зміну імені, смерть, а також про внесені зміни до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання.

Крім того, з метою впровадження особливостей надання послуг, пов'язаних з реєстрацією шлюбу, Кабінетом Міністрів України 7 березні 2022 року було прийнято постанову «Деякі питання реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану», №213[3], яка регулює питання реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану та перелік громадян, для яких діє певний спрощений порядок такої реєстрації.

Державна реєстрація шлюбу може відбуватися у будь-якому відділі державної реєстрації актів цивільного стану, який наразі працює. Реєстрація шлюбу відбувається в день подання відповідної заяви без дотримання місячного строку, безкоштовно.

Державна реєстрація шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Національної гвардії, іншого утвореного відповідно до законів України військового формування (далі - військовослужбовець) або працівником закладу охорони здоров'я, може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності такого нареченого (нареченої).

Таким чином, для військовослужбовців, поліцейських і осіб, які перебувають та

працюють у закладу охорони здоров'я, процедура спростилася. Шлюб можна зареєструвати без особистої присутності одного з молодят. У такому випадку заява військовослужбовця, поліцейського або працівника закладу охорони здоров'я про державну реєстрацію шлюбу, що одночасно є підтвердженням факту надання ним згоди на шлюб, подається безпосередньому командирі (керівнику), яким засвідчується справжність підпису на відповідній заяві та забезпечується її передача до відділу державної реєстрації актів цивільного стану, до якого подано особисто нареченим (нареченою) заяву про державну реєстрацію шлюбу.

Факт реєстрації шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем також може бути засвідчено актом про укладення шлюбу, який складений безпосередньо командиром/керівником на місці служби/роботи. Такий акт може складатися без особистої присутності одного чи обох наречених із використанням доступних засобів відео зв'язку, за участю двох свідків, після чого акт надсилається до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану або до територіального органу Міністерства юстиції України для складання актового запису про шлюб у паперовій формі та внесення відомостей до Реєстру. Таким чином, датою реєстрації шлюбу, буде день складання акту про укладення шлюбу.

На підставі складеного актового запису про шлюб подружжю або одному з них у день звернення до відділу державної реєстрації актів цивільного стану, яким зареєстровано шлюб, видається відповідне свідоцтво[3].

Законодавчо спростивши порядок реєстрації шлюбу для військовослужбовців, поліцейських, працівників закладу охорони здоров'я, не було впроваджено запобіжників щодо реєстрації «фіктивних шлюбів». Відсутність наукового обґрунтування поняття «фіктивний шлюб», та відсутність дієвого моніторингу центрального органу виконавчої влади (Міністерства юстиції України) призвело до реєстрації у 2022 році значної кількості актових записів про шлюб, які були пов'язані з реєстрацією шлюбів осіб чоловічої статі з жінками, які мають інвалідність, з метою відстрочки від мобілізації та можливості перетнути державний кордон та виїхати за межі України. Відповідно до частини 10 ст. 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію»[10] : «не підлягають призову на військову службу під час мобілізації військовозобов'язані, які мають дружину (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю». Як показує практика, в 2023 році, працівники територіальних відділів приймають заяви на реєстрацію шлюбу у всіх бажаючих, молодята чекають місячний термін, а в день призначення реєстрації шлюбу, у осіб, в яких велика різниця у віці між молодятами, або/та наречена є інвалідом 1 чи 2 групи, шлюб не реєструють, проводять бесіди чи запрошують представників правоохоронних органів. Такі дії, є порушення норм шлюбно-сімейного законодавства та прав людини. Жодним нормативним документом не передбачено, що різниця у віці наречених, є підставою для відмови у реєстрації шлюбу. З метою недопущення «фіктивних шлюбів», з метою недопущення уникнення від мобілізації під час воєнного стану в Україні, необхідно на законодавчому рівні урегулювати це питання, а не на власний розсуд, працівника відділу, вирішувати долю людей, які саме мають намір створити сім'ю.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що процедура укладення шлюбу на сьогоdnішній час є досить цікавою і потребує подальшого вивчення.

Викликом в умовах воєнного стану, є порушення прав громадян під час відмови працівниками відділу ДРАЦС у прийнятті заяви на підставі ст.126 Сімейного кодексу України, а саме заяви про визнання батьківства. Заявників направляють до суду, для вирішення питання про визнання батьківства. Військовослужбовці, які отримали відпустку на короткий термін не мають можливість подати заяву про визнання батьківства відносно своїх біологічних дітей. А вирішення питання про визнання батьківства в судовому порядку дуже довготривалий процес та вимагає проведення судово - генетичної експертизи, значні фінансові витрати та особисту присутність батька при проведенні експертизи. Порушуючи права дітей, посадові особи органів ДРАЦС, змушують матерів дітей, або повнолітніх дітей,

у судовому порядку, помертню, вирішувати питання про визнання батьківства, з метою отримання пенсії по втраті годувальника чи/та отримання соціальних пільг(справа №279/5616/22, №626/2463/22,229/1081/22, 754/8570/23 тощо).

Принагідно зростає попит на отримання документів щодо реєстрації актів цивільного стану у осіб, які перебувають за кордоном, які тікали від війни та втратили, або не встигли взяти документи.

Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»[7] (далі-Закон), державну реєстрацію актів цивільного стану громадян України, які проживають або тимчасово перебувають за кордоном, проводять дипломатичні представництва і консульські установи України на паперових носіях та в електронному вигляді.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2023 року № 66 [11] визначено, що в умовах воєнного стану до набрання чинності законом щодо врегулювання відносин з проведення державної реєстрації актів цивільного стану закордонними дипломатичними установами України визначені Міністерством закордонних справ закордонні дипломатичні установи України. Перелік закордонних дипломатичних установ, які здійснюватимуть надання послуг з державної реєстрації актів цивільного стану, має визначити Міністерство закордонних справ.

Закордонними дипломатичними установами України надаються такі послуги: проводять державну реєстрацію актів цивільного стану, вносять зміни до актових записів цивільного стану, поновлюють та анулюють їх, повторно видають свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану та видають витяги з Державного реєстру актів цивільного стану громадян з використанням зазначеного Реєстру, як органи державної реєстрації актів цивільного стану, що здійснюють його ведення. Вищевказані послуги українці матимуть можливість отримати за кордоном незалежно від місця їх проживання (перебування).

Громадяни України, які народили дітей за кордоном мають право зареєструвати народження у дипломатичних установах України, але як показує практика, загалом здійснюється реєстрація народження дітей у уповноважених органах, де народилася дитина та за законодавством тієї країни. Отримав свідоцтво про народження за кордоном у компетентних органах, батьки позбавляються можливості отримати допомогу від держави Україна при народженні дитини, відповідно до пункту 11 Постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 року, №1751 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» (зі змінами)[12], що передбачає разом з заявою про реєстрацію народження дитини надання копії свідоцтва про народження (з пред'явленням оригіналу), або факт народження дитини на території України підтверджується інформацією з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, отриманою шляхом електронної взаємодії у порядку, встановленому Мінсоцполітики та Мінюсту.

Відповідно до пункту 12 вище зазначеної Постанови, допомога при народженні призначається за умови, що звернення за її призначення надійшло не пізніше ніж через 12 календарних місяців після народження. Фізично, перебуваючи за кордоном довготривалий час, матері дитини це неможливо здійснити, таким чином вона втрачає таку можливість.

З метою отримання допомоги, заявники звертаються до територіальних відділів ДРАЦС з заявою про поновлення актового запису про народження на підставі первинного свідоцтва про народження виданого компетентними органами з перекладом на українську мову належним чином засвідчену. Отримав поновлене свідоцтво про народження з Державного реєстру актів цивільного стану заявники мають можливість звернутись до органу соціального захисту з заявою про надання допомоги при народженні дитини, якщо встигли зареєструвати дитину до 12 календарних місяців від народження.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку Інститут адміністративних послуг відіграє важливу роль у системі суспільних

відносин, що виникають при реалізації суб'єктивних прав фізичних та/або юридичних осіб у процесі публічної-сервісної діяльності органів юстиції України, та їх посадових осіб та органів місцевого самоврядування особливо в умовах воєнного часу.

Завдання, які необхідно вирішити при наданні адміністративних послуг у сфері ДРАЦС, це надання цих послуг безпосередньо у комфортних для громадян місцях та у швидкий та зручний спосіб. Потребує вдосконалення порядку реєстрації народження та смерті, це ті послуги, які необхідно надавати невідкладно. Ми пропонуємо надавати можливість громадянам отримувати ці послуги в електронному вигляді та надавши відповідні повноваження ОМС, з можливістю їх отримувати у ЦНАП, надавши доступ до Реєстру. Зрозуміло також, що за таких умов за державою має зберігатися контроль за законністю надання таких послуг.

Викликом з 2014 року є вирішення питання щодо наукового обґрунтування та законодавчого визначення поняття «фіктивний шлюб» та механізмів запобігання реєстрації «фіктивних шлюбів».

Отже, у сучасних умовах держава багато в чому не спроможна самостійно забезпечити на належному рівні стандарти надання адміністративних послуг у сфері ДРАЦС. Від так забезпечення можливості надання таких послуг відповідними органами місцевого самоврядування, представниками бізнесу (нотаріусами) та громадському сектору забезпечуватиме, на наш погляд, конкурентне середовище у цій сфері, що за визначенням буде призводити до підвищення якості та оптимізації ціни за адміністративні послуги. Україні потрібно ефективне міністерство, яке формує політику розвитку країни. Система реєстрація актів цивільного стану потребує повноцінної реформи з метою надання якісних та доступних послуг для громадян.

Не вирішеною на законодавчому рівні залишається проблема щодо розміру оплати за надання адміністративних послуг. На часі є прийняття Закону України «Про адміністративний збір» та впровадження запобіжників, щодо недопустимості реєстрації «фіктивних шлюбів» та встановлення батьківства на підстав ст.126 Сімейного кодексу України відносно не біологічних дітей.

Література

1. Багаторівневе управління (multi-level governance) в умовах модернізації публічної влади і становлення демократичного врядування в Україні: колективна монографія / [Іжа М.М., Надолішній П.І., Приходченко Л.Л., Саханенко С.Є. та ін.]: За заг. ред. Л. Л. Приходченко. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. 480 с. Особистий внесок авторки. Підготовка підрозділу 4.7. «Потенціал багаторівневого врядування у наданні адміністративних послуг». С. 376-383. [<http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/12787>].
2. Басілашвілі, М. Б. Проблеми правозастосовної діяльності органів виконавчої влади (на прикладі органів державної реєстрації актів цивільного стану в Україні) : автореф. дис.... канд. юрид. наук (д-ра філософії) : 12.00.01 / Марина Бічікоївна Басілашвілі; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2019. - 22 с. // <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6680>.
3. Деякі питання реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 07.03.2022, №213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.10.2023).
4. Інструкції про порядок реєстрації актів цивільного стану в дипломатичних представництвах та консульських установах України, затвердженої наказом Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України 23.05.2001, №32/5/101.
5. Міністерство юстиції України. Офіційний сайт. URL.: <https://minjust.gov.ua/> (дата звернення 26.10.2023).
6. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022р.,

- №64. URL:<https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 25.10.2023).
7. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.017.2010р. №2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>(дата звернення 25.10.2023)/
8. Постанова Кабінету Міністрів України Про реорганізацію міжрегіональних територіальних органів Міністерства юстиції., №912 від 16.08.2022року// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2022-%D0%BF#Text>.
9. Про внесення змін до Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні Міністерство юстиції України. Наказ №606/5 від 26 лютого 2022 року// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-22#Text>.
10. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 44, ст.416 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.
11. Про забезпечення здійснення закордонними дипломатичними установами України повноважень у сфері державної реєстрації актів цивільного стану в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України №66 від 24.01.2023року.
12. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, Постанова КМУ від 27.12.2001, №1751// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text>.
13. Саханенко С.Є, Ющенко М.В. Надання адміністративних послуг у сфері реєстрації актів цивільного стану на засадах багаторівневості. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України [голов. ред. М.М. Їжа]. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2021. Вип. 3 (84). С. 175–182. [<http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/246369>].
14. Сімейний кодекс України від 10.012002р. №2947-III.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>(дата звернення 25.10.2023).
15. Химичук К.В. Правове регулювання надання адміністративних послуг органами юстиції України: автореф. дисертації канд. юрид. наук 12.00.07.// Химичук Катерина Володимирівна ;Національний авіаційний університет.-Київ.-2014.- 20с.
16. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р.№435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/ru/435-15/ed20131011>(дата звернення 05.10.2023).
17. Черненко Л.М. Адміністративно- процедурне провадження з надання управлінських послуг органами державної реєстрації актів цивільного стану: автореферат дис.... кандидата юрид. наук: 12.00.07// Черненко Людмила Миколаївна; Національний університет «Одеська юридична академія».-Одеса.-2011.-22с.

References

1. Multi-level governance in the conditions of modernization of public power and the establishment of democratic governance in Ukraine: a collective monograph / [Izha M.M., Nadolishniy P.I., Prykhodchenko L.L., Sakhnenko S.E. etc.]: In general ed. L. L. Prykhodchenko. – Odessa: ORIDU NADU, 2020. 480 p. Personal contribution of the author. Preparation of unit 4.7. "The potential of multi-level governance in the provision of administrative services." P. 376-383. [<http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/12787>].
2. Basilashvili, M. B. Problemy pravozastosovnoi diial'nosti orhaniv vykonavchoi vlady (na prykladi orhaniv derzhavnoi reiestratsii aktiv tsyvil'noho stanu v Ukraini) : avtoref. dys.... kand. iuryd. nauk (d-ra filosofii) : 12.00.01 / Maryna Bichikoivna Basilashvili; MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav. - Kharkiv, 2019. - 22 s. // <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6680>.
3. Деякі питання реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 07.03.2022, #213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2022-%D0%BF#Text>(дата звернення 25.10.2023).

4. Instruksii pro poriadok reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu v dyplomatychnykh predstavnytstvakh ta konsul'skykh ustanovakh Ukrainy, zatverdzhenoї nakazom Ministerstva yustytzii Ukrainy, Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy 23.05.2001, #32/5/101.

5. Ministerstvo iustytzii Ukrainy. Ofitsijnyj sajt. URL.: <https://minjust.gov.ua/> (data zvernennia 26.10.2023).

6. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022r., #64. URL:<https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (data zvernennia 25.10.2023).

7. Pro derzhavnu reiestratsiiu aktiv tsyvil'noho stanu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010r.№2398-VI.Data onovlennia:21.12.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>(data zvernennia 25.10.2023).

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro reorganizatsiiu mizhrehionalnykh terytorialnykh orhaniv Ministerstva yustytzii., #912 vid 16.08.2022roku// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2022-%D0%BF#Text>.

9. Pro vnesennia zmin do Pravyl derzhavnoi reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu v Ukraini Ministerstvo yustytzii Ukrainy. Nakaz #606/5 vid 26 liutoho 2022 roku// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-22#Text>.

10. Pro mobilizatsiiu pidhotovku ta mobilizatsiiu Zakon Ukrainy Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 1993, # 44, st.416 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.

11. Pro zabezpechennia zdiisnennia zakordonnymy dyplomatychnymy ustanovamy Ukrainy povnovazhen u sferi derzhavnoi reiestratsii aktiv tsyvilnoho stanu v umovakh voiennoho stanu. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy #66 vid 24.01.2023roku.

12. Pro zatverdzhennia Poriadku pryznachennia i vyplaty derzhavnoi dopomohy simiam z ditmy, Postanova KMU vid 27.12.2001, #1751// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text>.

13. Sakhanenko S.E and Yushchenko M.V.(2021) Provision of administrative services in the field of civil status registration on a multi-level basis. Actual problems of state administration: coll. science avenue of the Odesa Regional Institute of State Administration of the National Academy of State Administration under the President of Ukraine [head. ed. M.M. Izha]. Odesa: ORIDU NADU, 2021. Issue 3 (84). P. 175–182. [<http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/246369>].

14. Simeinyi kodeks Ukrainy vid 10.012002r. #2947-III.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>(data zvernennia 25.10.2023).

15. Khymychuk K.V. Pravove rehuliuвання nadannia administratyvnykh posluh orhanamy iustytzii Ukrainy: avtoref. dysertatsii kand. iuryd. nauk 12.00.07.// Khymychuk Kateryna Volodymyrivna ;Natsional'nyj aviatsijnyj universytet.-Kyiv.-2014.- 20s.

16. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003r.#435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/ru/435-15/ed20131011>(data zvernennia 05.10.2023).

17. Chernenko L.M. Administratyvno- protsedurne provadzhennia z nadannia upravlins'kykh posluh orhanamy derzhavnoi reiestratsii aktiv tsyvil'noho stanu: avtoreferat dys.... kandydata iuryd. nauk: 12.00.07// Chernenko Liudmyla Mykolaivna; Natsional'nyj universytet «Odes'ka iurydychna akademiia».-Odesa.-2011.-22s.